

Etholiad 2011

Owain Roberts a Martin Jennings

Er mai hon oedd y gyfran uchaf o bleidleisiau i Lafur ei hennill erioed mewn etholiad Cynulliad, ni wnaeth Llafur ennill mwyafrif clir o'r 60 o seddi a oedd ar gael.

Er mai Llafur yw'r grŵp plaid mwyaf o ddigon yn y Cynulliad o hyd, a bod ei chyfran o'r bleidlais boblogaidd wedi cynyddu'n arw ledled Cymru, ni wnaeth y blaid ennill mwyafrif clir. Enillodd Llafur 30 o seddi – nifer sy'n cyfateb i'r cyfanswm a oedd ganddi yn 2003 ac sydd cystal â'i pherfformiad gorau erioed yn etholiadau'r Cynulliad.

Hwn hefyd oedd perfformiad gorau'r Ceidwadwyr mewn etholiad Cynulliad; gwelwyd nifer seddi'r blaid yn cynyddu o 12 i 14. O ganlyniad, hi yw'r brif wrthblaid yn y Cynulliad, gan wthio heibio i Blaid Cymru i'r ail safle.

Dyma berfformiad gwaethaf Plaid Cymru a'r Democratiaid Rhyddfrydol mewn etholiad Cynulliad. Mae seddi'r Democratiaid Rhyddfrydol wedi gostwng i 5 sedd, un yn llai na'r cyfanswm a gafodd yn 2007. Enillodd Plaid Cymru gyfanswm o 11 sedd, sef 4 yn llai nag oedd ganddi yn y Cynulliad blaenorol.

Am y tro cyntaf ers etholiad Cynulliad 1999, ni chafodd yr un ymgeisydd annibynnol ei ethol. Methodd y pleidiau llai ag ennill sedd.

Canran is wedi pleidleisio

Er gwaethaf y gobaith y byddai nifer y pleidleiswyr yn cynyddu o ganlyniad i'r penderfyniad i gynnal y refferendwm ar newid y system pleidleisio ar gyfer Tŷ'r Cyffredin ar yr un diwrnod ag etholiad y Cynulliad, roedd y ganran a bleidleisiodd 2 bwynt canran yn is nag ydoedd yn 2007. Cafwyd tua 950,000 o bleidleisiau dilys yn 2011, canran o 41.4 y cant o'i gymharu â'r 43.4 y cant a bleidleisiodd yn 2007.

Mae hyn yn golygu bod y ganran sydd wedi pleidleisio yn etholiadau'r Cynulliad yn dal yn is na'r ganran sydd wedi pleidleisio yn etholiadau cyffredinol y Deyrnas Unedig yn ddiweddar; y ffigur cyfatebol ar gyfer etholiad 2010 oedd 65.6 y cant.

Pleidleisiau a'r gogwydd gwleidyddol

Enillodd Llafur 42.3 y cant o'r bleidlais etholaethol, y ganran uchaf iddi ei hennill erioed mewn etholiadau Cynulliad, sef cynnydd o 10.1 o'i gymharu â chanlyniadau 2007. Cynyddodd ei chyfran o'r bleidlais ranbarthol hefyd i 36.9 y cant, sef 7.2 yn uwch nag a gafodd yn 2007.

Enillodd Llafur gyfran uwch o'r bleidlais nag a gafodd yn etholiadau'r Cynulliad yn 1999, 2003 a 2007. Dyma'r gyfran uchaf o bleidleisiau a enillodd Llafur mewn unrhyw etholiad ers etholiad cyffredinol y Deyrnas Unedig yn 2005.

Er y bu cynnydd sylweddol ym mhleidlais Llafur yn genedlaethol, roedd amrywiad sylweddol rhwng y seddi. Ni lwyddodd y blaid i gipio rhai o'r etholaethau ymylol yr oedd wedi'u targedu, fel Gorllewin Caerfyrddin a De Sir Benfro, er iddi lwyddo i gipio seddi lle'r oedd angen gogwydd dipyn mwy na'r cyfartaledd cenedlaethol, fel Canol Caerdydd.

Bu cynnydd hefyd yn y ganran a bleidleisiodd dros y Ceidwadwyr, er nad oedd cymaint â chynnydd Llafur, sef 25 y cant yn yr etholaethau a 22.5 y cant yn y rhanbarthau etholiadol.

Yn yr etholiad hwn, roedd canran y pleidleisiau a enillodd Plaid Cymru yn is nag y bu erioed mewn etholiad Cynulliad; gwelwyd gostyngiad i 19.3 y cant yn y bleidlais etholaethol ac i 17.9 y cant yn bleidlais ranbarthol. Gostyngodd cyfran y Democratiaid Rhyddfrydol o'r bleidlais hefyd i'w lefel isaf erioed yn etholiadau'r Cynulliad; sef 10.6 y cant yn yr etholaethau ac 8 y cant yn y rhanbarthau.

Seddi a gipiwyd

Cipiodd y prif bleidiau nifer o seddi etholaethol a rhanbarthol oddi ar ei gilydd yn ystod yr etholiad.

Llwyddodd Llafur i gipio seddi etholaethol Blaenau Gwent, Llanelli a Gogledd Caerdydd – seddi sydd wedi bod yn nwylo'r blaid ar wahanol adegau yn dilyn etholiadau 1999 a 2003.

Llwyddodd Llafur hefyd i gipio sedd Canol Caerdydd am y tro cyntaf mewn etholiad Cynulliad.

Enillodd y Ceidwadwyr etholaethau Sir Drefaldwyn ac Aberconwy am y tro cyntaf mewn etholiad Cynulliad. Enillodd y Ceidwadwyr hefyd ddwy sedd ranbarthol newydd, a hynny yn rhanbarthau Gorllewin De Cymru a Dwyrain De Cymru.

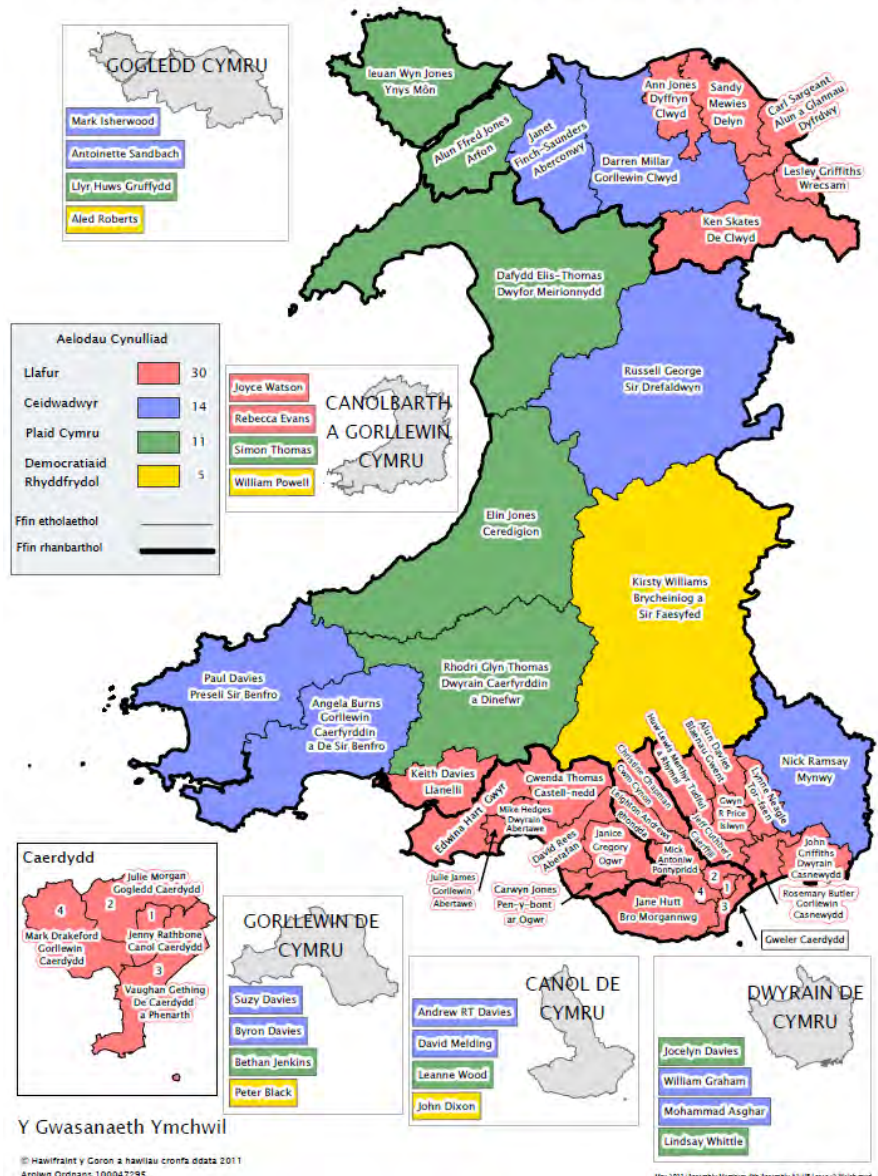
Ni lwyddodd y Democratiaid Rhyddfrydol i gipio unrhyw seddi etholaethol ychwanegol, ond llwyddodd i gipio dwy sedd ranbarthol newydd, yn rhanbarthau Canolbarth a Gorllewin Cymru a Chanol De Cymru, wedi i'r blaid gollu seddi Sir Drefaldwyn a Chanol Caerdydd. Ni lwyddodd Plaid Cymru i gipio unrhyw seddi etholaethol na rhanbarthol newydd.

Etholiad nesaf y Cynulliad

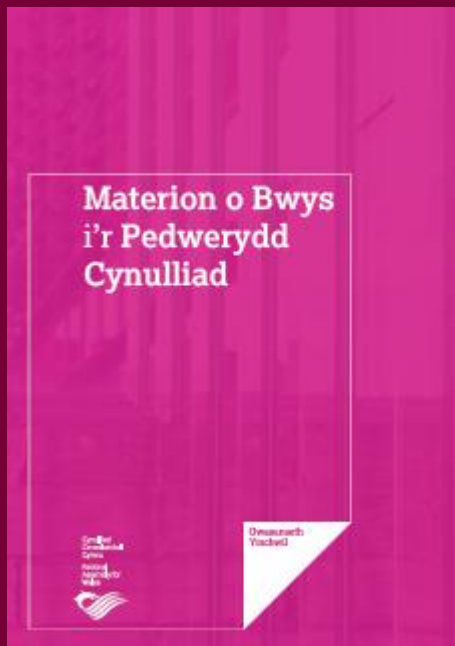
O ganlyniad i fwriad Llywodraeth y Deyrnas Unedig i gyflwyno tymhorau seneddol penodol o 5 mlynedd yn Nhŷr Cyffredin, mae'n bosibl y bydd dyddiad etholiad nesaf y Cynulliad yn symud blwyddyn i 5 Mai 2016 rhag iddo gael ei gynnal yn ystod yr un flwyddyn ag etholiad cyffredinol y Deyrnas Unedig. Caiff hyn ei gadarnhau wedi i'r *Bil Seneddau Tymor Penodol* gwblhau ei hynt drwy'r broses ddeddfu yn nau dŷr Senedd.

Am y tro cyntaf, felly, disgwylir y bydd tymor y Pedwerydd Cynulliad yn parhau am bum mlynedd yn hytrach na'r pedair blynedd arferol.

Aelodau Cynulliad: Y Pedwerydd Cynulliad

Erthygl o gyhoeddiad gan y Gwasanaeth Ymchwil

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei pharatoi'n arbennig ar gyfer Aelodau'r Cynulliad gan y Gwasanaeth Ymchwil. Mae'n trafod rhai o'r pynciau hynny sy'n debygol o fod o bwys i Aelodau yn ystod y Pedwerydd Cynulliad.

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Am rhagor o gyhoeddiadau, gweler **ein tudalennau ar wefan y Cynulliad**.
www.cynulliadcymru.org/bus-assembly-publications-research.htm

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **[@YmchwilCCC](https://twitter.com/YmchwilCCC)**